

Thorbeckecolleges-historie

Sinds 1975 is er een nauwe samenwerking tussen de Gentse Rechtsfaculteit en de Rechtsfaculteit van de Rijksuniversiteit Leiden. Elk jaar geeft een van de hoogleraren van de ene faculteit een bijzonder gastcollege aan de andere faculteit. Dit wordt het Thorbeckecollege genoemd, ter nagedachtenis van Prof. J.R. Thorbecke die zowel in Gent (1825-1830) als in Leiden (1831-1849) hoogleraar is geweest. De tekst van het Thorbeckecollege wordt elk jaar in boekvorm uitgegeven en als geschenk aan de leden van de Faculteit Rechtsgeleerdheid en Gandaius Alumni (Universiteit Gent) aangeboden.

Lijst van Thorbeckecolleges 1975-2015

- L. VENY, Decentralisatie van bestuurlijke ordehandhaving in België en Vlaanderen, Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 22 april 2015
- M. AHSMANN, Het juridisch onderwijs: quo vadis?, (nr. 38) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 3 april 2014
- T. DECORTE, De regulering van cannabis: modellen uit het verleden en pistes voor de toekomst, (nr. 37) Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 14 maart 2013
- A.G. CASTERMANS, Grondslagen van het consumentenrecht, (nr. 36) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 1 maart 2012
- I. GOVAERE, De Europese Rechtsorde: hoe eigen, hoe autonoom, (nr. 35) Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 25 februari 2011
- C.P.M. CLEIREN, Evolueren naar meer horizontale en gedifferentieerde verhoudingen in het strafrecht, (nr. 34) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 23 februari 2010.
- S. VAN CROMBRUGGE, Het wezen en de ontwikkeling van het Europees fiscaal recht, Kluwer, Mechelen, 2009 (nr. 33) Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 12 februari 2009.
- J.E.M. POLAK, Enkele aspecten van rechterlijke toetsing van overheidshandelen, Kluwer, Mechelen, 2009 (nr. 32) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 14 februari 2008.
- H. BOCKEN, Overheidsaansprakelijkheid, (nr. 31) Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 15/2/2007.
- D. VISSER, Het Benelux-model. Model voor de IE en de EU?, Kluwer, Mechelen, 2009 (nr. 30) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 16 februari 2006.
- (niet gepubliceerd) J. ERAUW, De wetgevers van het IPR staan dicht bij mekaar -Gewest, Staat, Benelux, EU en verdragsmakers in creatieve concurrentie, (nr. 29) Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 10 februari 2005.
- Th.A. DE ROOS, Het nationale karakter van het strafrecht, Mechelen, 2006 (nr. 28) Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 12 februari 2004.
- D. HEIRBAUT, Hadden/hebben de Belgische ministers van Justitie een civielrechtelijk

beleid?, Kluwer, Mechelen, 2005 (nr. 27)

Voordracht gehouden aan de Universiteit Leiden op 27 maart 2003.

- P.J. SLOT, Wat zou Thorbecke van de invoering van de euro gevonden hebben?, Kluwer, Mechelen, 2003 (nr. 26)
Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 24 januari 2002.
- J. GERLO, Over wettelijke samenlevingsvormen in België, Frankrijk en Nederland, Kluwer, Antwerpen, 2001 (nr. 25)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 25 januari 2001.
- T. STERK, De taal van het proces. Mag het ook een andere zijn?, Kluwer, Antwerpen, 2001 (nr. 24)
Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 27 januari 2000.
- A. VAN MENSEL, De rechtsbescherming tegen het overheidsoptreden. De Belgische lappendeken, Kluwer, Antwerpen, 2000 (nr. 23)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 21 januari 1999.
- J. HIJMA, Hoe nietig is nietig? Beschouwingen omtrent het nietigheidsbegrip in het contractenrecht, Kluwer, Antwerpen, 1998 (nr. 22)
Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 22 januari 1998.
- B. BOUCKAERT, Hoe gemotiveerd is Cassatie?, Kluwer, Antwerpen, 1997 (nr. 21)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 23 januari 1997.
- E.A. ALKEMA, Aanzetten van een nieuwe Nederlandse constitutie na 'Maastricht'?, Kluwer, Antwerpen, 1996 (nr. 20)
Voordracht gehouden aan de Universiteit Gent op 28 februari 1996.
- M. MARESCEAU, Het nieuwe juridische kader van de betrekkingen tussen de Europese Unie en de landen van Centraal-en Oost-Europa, (nr. 19)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 12 mei 1995.
- E. WYMEERSCH, De regulering van overnamebiedingen in een rechtsvergelijkend perspectief. Een vergelijkend onderzoek naar ondernemingsstructuren, (nr. 18)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 22 oktober 1993.
- J.H. NIEUWENHUIS, Personen en hun rechten, (nr. 17)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit te Gent op 28 februari 1992.
- F.H.M. GRAPPERHAUS, Afkeer van belastingheffing in België en Nederland, vroeger en nu, (nr. 16)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 20 maart 1990.
- Y. MERCHIERS, Macht en onmacht van de besturende aandeelhouders in de N.V., (nr. 15)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 12 mei 1989.
- J.T. DE SMIDT, Recht overzee, (nr. 14)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 25 maart 1988.
- S. FREDERICQ, Verkeersverzekering, (nr. 13)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 6 maart 1987.
- J.F.M. FELDBRUGGE, Hoe bestuurbaar is het schip van de staat?, (nr. 12)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 20 maart 1986.
- C. DE WULF, Erfrechtelijke vernieuwingen in België en Nederland, (nr. 11)

Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 28 maart 1985.

- H.G. SCHERMERS, Mensenrechten in beweging, (nr. 10)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 5 april 1984.
- R.C. VAN CAENEGEM, Het Common Law herbezocht, (nr. 9)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 23 maart 1983.
- M.G. ROOD, Gelijkheden in beweging, [Leiden], 1982 (nr. 8)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 16 maart 1982.
- J. D'HAENENS, Hervorming van het strafrecht en het strafprocesrecht in België, [Leiden], 1981 (nr. 7)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 10 maart 1981.
- N. CRAMER, Reünie van rechtsopvattingen, [Den Haag], 1981 (nr. 6)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 5 november 1980.
- G. SCHRANS, Rechtsbescherming in het economisch recht, [Den Haag-Zwolle, 1979 (nr. 5)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 5 maart 1979
- R. FEENSTRA, Ius in re. Het begrip zakelijk recht in historisch perspectief, [Den Haag-Zwolle, 1979 (nr. 4)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 10 maart 1978.
- W. DELVA, De metamorfose aan het Belgische civielrecht, [Den Haag-Zwolle, 1977 (nr. 3)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 10 maart 1977.
- T. KOOPMANS, Vrijheden in beweging. [Den Haag-Zwolle, 1976 (nr. 2)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Gent op 5 maart 1976.
- M. STORME, Het recht als bevrijding, [Den Haag-Zwolle, 1975 (nr. 1)
Voordracht gehouden aan de Rijksuniversiteit Leiden op 20 mei 1975.

Over J.R. Thorbecke

Johan Rudolph Thorbecke werd in 1798 geboren op 14 januari in Zwolle en komt uit een half-Duitse familie. Omdat zijn vader lange tijd werkloos was leefde de familie in armoede en waren zij aangewezen op steun van in Duitsland levende familieleden. Tot aan zijn dood heeft Thorbeckes vader zijn zoon gestimuleerd om te studeren, om het oog constant gericht te houden op een carrière. Hij moest bereiken wat zijn vader zelf niet had bereikt en -praktischer -geld verdienen om de familie te onderhouden.

Thorbecke studeerde eerst in Amsterdam aan het Athenaeum Illustre, waar hij werd bekroond voor het beantwoorden van een prijsvraag. Hij studeerde af in de letteren aan de Universiteit Leiden en promoveerde op 23 juni 1820 in de letteren. Buiten zijn studieprogramma om had hij meegedaan aan drie prijsvragen: één over Cicero's levensfilosofie, één over Cicero's opvatting over de redenaarskunst en één over het scepticisme in de oudheid. Alle drie de inzendingen waren in het Latijn, evenals zijn dissertatie over Asinius Pollio, een tijdgenoot van Marcus Tullius Cicero.

Na zijn promotie vertrok hij als privaat-docent naar Duitsland, een periode die zeer belangrijk zou worden voor zijn geestelijke vorming. Hij kwam in Gießen en Göttingen in aanraking met het Duitse filosofische idealisme, met de heersende opvattingen over geschiedfilosofie. Geldzorgen dreven hem terug naar de Nederlanden, alwaar hij in 1825 benoemd werd tot buitengewoon hoogleraar aan de Universiteit Gent. De leeropdrachten waren Europese Geschiedenis, Internationale betrekkingen en Statistiek. Ook verzorgde Thorbecke een college Staatshuishoudkunde. Tijdens zijn verblijf in Gent bestudeerde hij economische ontwikkelingen, met name de gevolgen van de toenemende industrialisatie. Hiertoe las hij onder andere het werk van de Zwitser Sismondi. Thorbecke publiceerde over het onderwerp een "Verhandeling over den invloed der machines op het samenstel der maatschappelijke en burgerlijke betrekkingen" in 1830. Van groot belang was zijn publicatie "Over 't bestuur van 't onderwijs in verband met een aanstaande wetgeving". Als gevolg van de Belgische opstand in 1830 moest hij de stad verlaten. Een jaar later werd Thorbecke benoemd tot hoogleraar diplomatie en moderne geschiedenis aan de Universiteit van Leiden. Hier zou hij onder andere college geven over de Grondwet, waaruit de publicatie "Aanteekening op de Grondwet" (1839) voortkwam, zijn eerste openbare bijdrage aan het debat omtrent de herziening der grondwet en waarvan binnen enkele maanden bijna 1.000 exemplaren verkocht werden. Een jaar later volgde de "Proeve van herziening der grondwet volgens de Aanteekening". Op 15 juli 1836 trouwde hij met de negentien jaar jongere Adelheid Solger, dochter van de Duitse hoogleraar C.W.F. Solger.

J.R. Thorbecke is in Nederland vooral bekend als Liberale staatsman. Als voorzitter van de Grondwetscommissie in 1848 grondlegger van onze parlementaire democratie. Kwam al in 1844 met acht medeleden met een voorstel tot herziening van de Grondwet in democratische zin. Werd in 1848 door de koning gevraagd een liberale Grondwet te onderwerpen. Hierdoor kwamen er rechtstreekse verkiezingen en ministeriële verantwoordelijkheid, werden parlementaire rechten uitgebreid en werd de mogelijkheid van Kamerontbinding ingevoerd. Leidde daarna drie keer een kabinet, waarbij hij onder meer de Kieswet, Gemeentewet en Provincie Wet tot stand bracht. Legde daarmee ook de basis voor de bestuurlijke organisatie met drie bestuurslagen. Had niet de sympathie van koning Willem III. Hoewel hij veel medestanders later van zich vervreemde en soms weerstanden opriep, was hij ongetwijfeld de grootste staatsman van de negentiende eeuw.